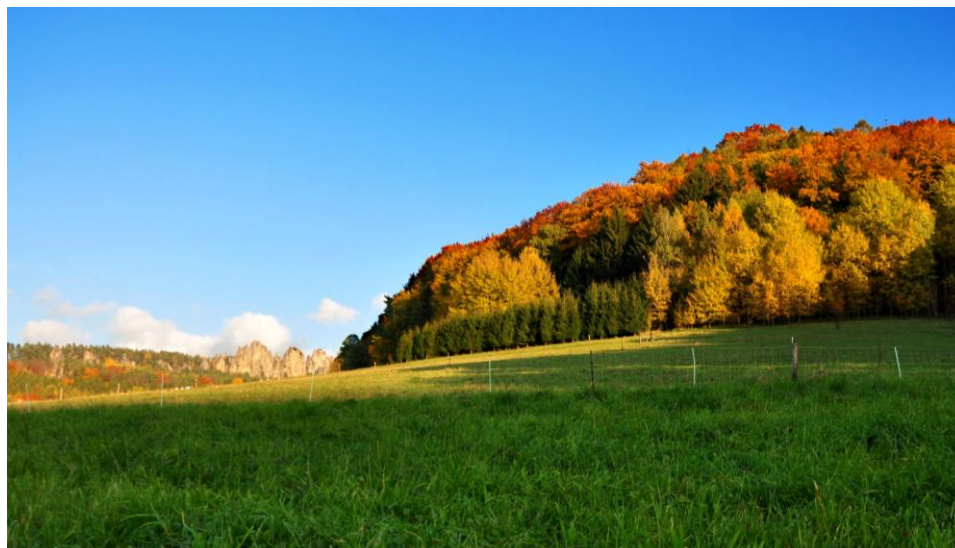

ZPRÁVA

17. ročník ekologické brigády „Podzimní úklid Českého ráje“

17. - 19. října 2014

Agentura Outdoor Discovery

O našich brigádách

- Tradičně v říjnu proběhl 17. ročník posezónní akce „Podzimní úklid Českého ráje“, kterou pořádá outdoorová agentura Outdoor Discovery. Jedná se o třídní pracovní aktivitu zaměřenou na odstraňování erozních škod na značených stezkách, úklid nepořádku po turistech, likvidaci černých skládek po místních nebo i na ochranu krajinného rázu regionu. Brigády se účastní zaměstnanci a spolupracovníci agentury a jejich přátelé. Pracují bezplatně. Náklady akce hradí agentura Outdoor Discovery.
- Agentura Outdoor Discovery je podnikatelský subjekt, není ochránářskou nebo ekologickou organizací. Tuto „ochránářskou“ brigádu pořádáme proto, že nám není lhostejný stav přírody a krajiny Českého ráje – kraje, který máme rádi a ve kterém již dvacet let uskutečňujeme sportovně-turistické programy pro hosty od nás i z mnoha zemí Evropy.
- Jsme rádi, že rok od roku je méně nepořádku po turistech a že ubývá i černých skládek. Mrzí nás ale, že jsme stále jediná firma, která se mimo vlastního zisku z turistiky, systematicky stará o aspoň částečnou nápravu škod, které u nás na přírodě turistika zanechává. Až na výjimky se nám nedaří přitáhnout k tématu trvale udržitelného rozvoje turistiky pozornost místních podnikatelů ani institucí, které se jeho propagací zabývají.

Letošní brigáda

- Seběhl se nám termín brigády se svatbou dvou našich přátel a spojit tyto akce mnozí nezvládli. Asi i proto nás bylo letos méně než jiné ročníky. Přesto se udělala spousta práce. Díky všem!
- Brigády se zúčastnili celkem 34 zaměstnanci, instruktoři, spolupracovníci a přátelé agentury Outdoor Discovery, kteří zde odpracovali téměř 350 brigádnických hodin. Stravování a ubytování účastníků a náklady na organizaci akce hradila naše agentura.
- Letos jsme pracovali pouze na Maloskalsku. Opravovali jsme turistické stezky v Klokočských skalách či na Kalichu a dali do pořádku Zdenčinu vyhlídku v Betlémských skalách. Zcela jsme zlikvidovali několik skládek a pokročili v kultivaci bezedné skládky ve Vondrově rokli na Drábovně. Již tradičně jsme po sezóně vysbírali přes 90 km turistických tras v maloskalské části Českého ráje.
- Brigáda byla uspořádána v koordinaci se starosty obcí, Správou CHKO Český ráj a Lesní správou Ještěd LČR. O výsledcích naší ekologicky zaměřené iniciativy podává krátký přehled tato zpráva.
- **Naši iniciativu neplatili daňoví poplatníci. Na tuto brigádu nečerpáme žádné finanční prostředky ze státních, „evropských“ nebo nějakých podobných fondů.**

Co by vás mohlo zajímat

- Clean Up the World. Naše brigáda se i letos uskutečnila v rámci celosvětové úklidové kampaně „Clean Up the World“ – „Uklidme si svět“. Clean Up the World je projektem, který je organizován ve spolupráci s Programem OSN pro životní prostředí. Úklidových akcí v Clean Up the World se účastní každoročně přes 40 miliónů dobrovolníků v zemích celého světa.
- Protože jsme „cestovka“, pracujeme hlavně tam, kde je krajina cestovním ruchem přímo poškozována (prevence eroze a sběr odpadků na turistických trasách). Zaměřujeme se i jinde, na krásná místa Českého ráje, na kterých se proviňují chalupáři nebo místní lidé (černé skládky, invazní rostliny atd.).
- Čím se zabývá Outdoor Discovery. Jsme agentura zabývající se aktivním trávením volného času. Již dvacet let pořádáme sportovní a výchovné programy pro školní a mládežnické skupiny se zaměřením na pobyt a aktivity v přírodě. Téměř polovina našich programů se uskuteční v Českém ráji. Uvědomujeme si potenciální nebezpečí, které organizovaná turistika představuje pro citlivou přírodu, a proto se snažíme programy uskutečňovat tak, abychom přírodní prostředí zatížili co nejméně.

1 Klokočské Průchody – rekonstrukce turistického chodníku

Starostou obce Klokočí a sdružením Ochrana Klokočských skal o.s. jsme byli požádáni o **poměrně rozsáhlé opravy** trasy červené turistické značky mezi obcí a pískovcovou soutěskou „Průchody“ v PR Klokočské skály (I. zóna CHKO).

1.1 Kompletní obnova zábradlí podél chodníku

- Chodník byl v devadesátých letech opatřen zábradlím ze soustružené tlakově mořené kulatiny na ocelových patkách. Zábradlí, které zamezovalo zkracování stezky, bylo dnes povětšinou zcela dožilé a popadané. Jasanovou kulatinou, odebranou v obecním lese vzdáleném asi 500 m, jsme kompletně nahradili celkem **105 metrů zábradlí** ve třech spojitých segmentech (26m, 38m a 41m). Nové sloupky byly do patek přišroubovány přes tzv. vraťáky a v místech dosedu horizontálních částí zábradlí na sloupky byly spoje zpevněny **pásky** z pozinkovaného plechu.
- Praxe ukazuje, že oproti neošetřené kulatině „z lesa“ vykazuje tlakově mořená kulatina jen **nevýznamně vyšší životnost**. Velmi problematické jsou chemické látky použité při moření (rezidua biocidů, těžké kovy), protože z praxe víme, že se běžně **nepočítá s odvozem** dožilého materiálu z území PR (v tomto případě jsme trouchnivější kulatinu odvezli k **likvidaci**).
- Vzhledem k vysoké ceně mořené kulatiny je nutné konstatovat, že její použití přináší více užitku firmám (zhotovitelům zábradlí) než přírodnímu prostředí či návštěvníkům.

1.2 Odstraněné graffiti

Citlivě jsme odstranili dvojici graffiti o rozměrech cca 1x1 m nastříkaných na pískovec poblíž dolního konce soutěsky bílým sprejem. Vzhledem k silnému návodnému efektu, který panuje v komunitě tzv. sprejerů, je nutné jakékoliv graffiti ze skalního povrchu promptně a beze zbytku odstraňovat.

1.3 Protierozní zákroky

V rekonstruovaném úseku jsme opravili jedny kamenné schody a přidali dva hlinito-dřevěné stupně fixované tyčemi z roxorů do míst, kde se na stezce začínala projevovat eroze.

1.4 Další práce

Odstranili jsme nálety podél spodního segmentu zábradlí (převážně invazivní neofyty: akát Robinia pseudacacia a pámelník Symphoricarpos albus) a vyčistili žlábků odvádějící při přívalových deštích vodu ze soutěsky.

2 Maloskalsko: likvidace skládek

Likvidace skládek komunálního odpadu na Maloskalsku je už více než dvanáct let stabilní náplní našich brigád. S potěšením konstatujeme, že uprostřed lesů a pískovcových roklí téměř už nevznikají nové „vesnické“ skládky. (A ty, o kterých víme, se daří postupně likvidovat, alespoň v širším okolí Malé Skály.) Negativní je nový fenomén – vyhazování pytlovaného odpadu a starých krámů přímo z auta na okraje málo frekventovaných silnicek Českého ráje. Stručný výčet letošní práce:

2.1 Paseky za Malou Skálou

Revírníkem LČR jsme byli požádáni o vyčištění dvou pasek v těsném sousedství Malé Skály, mezi asfaltkou vedoucí na Rakousy a železniční tratí. Jednalo se o klasický vesnický „střepák“, kam býval po desetiletí vyvážen nespálitelný odpad z obce. Naštěstí se nejednalo o hluboká ložiska, odpad bylo možné v prudkém svahu vysbírat bez lopat a krumpáčů. Odvezli jsme plný automobilový přívěs (asi 3 m³) a instalovali dvě tabule zákaz skládky. Vyvážení biologického odpadu ze zahrádek na toto místo dosud pokračuje. III. zóna CHKO.

2.2 Skládky nad Želčí

Naši instruktoři během léta upozorňovali, že kdosi (zřejmě z Mukařova) začal používat ohyb asfaltky z Želče na Mukařov a přilehlé dno potoka jako skládku. Místní občané převážnou část této skládky zlikvidovali ještě před naší brigádou, na nás zbyly čtyři pneumatiky v potoce a přibližně 2 plné pytle velmi současného odpadu nasbíraného poblíž. Lokalita se nachází v přírodním parku Maloskalsko, na katastru Malé Skály.

2.3 Stará obecní skládka ve Vondrově rokli, Maloskalská Drábovna

Tato skládka představuje možná **nejzávažnější starou ekologickou zátěž** v maloskalské části CHKO. Pokrývá terénní zlom mezi lesním hřištěm (= bezlesí určené jako manipulační prostor pro budoucí těžbu) a prameništěm vodoteče, odtékající směrem na Malou Skálu. Jedná se o II. zónu CHKO, k.ú. Ondříkovic, lesní pozemek ve správě LČR.

- **Jižní část** skládky představuje přibližně **20 až 30 m³** komunálního odpadu z 60. – 90. let minulého století, smíšeného s humusem a prorostlého kořeny náletových dřevin. Hloubku vrstvy odhadujeme na

100 – 150 cm. Při povrchovém sběru (tzn. sesbírání volného odpadu a těžba lopatami nejvýše do 20 až 30 cm hloubky) jsme jen letos odvezli **dva plné automobilové přívěsy**. Přitom byly zjištěny mj. plechovky se syntetickými barvami nebo zašroubované láhve s ředidly. Dolní okraj této části skládku leží přímo ve zmíněném **prameništi**. Nový komunální odpad zde stále přibývá, i když v menších objemech (sanitární keramika, potravinové obaly atd.)

- Do **severní části** zlomu vyváží dodnes chalupáři a zahradnické firmy **bioodpad** ze zahrad. Z hlediska ochrany přírody by to byl jen malý problém, pokud by jeho množství bylo přiměřené. Odpadu je však mnohem **více**, než je saturační schopnost lokality. Při příjezdové cestě tak například vznikl val z ořezaných větví ovocných stromů o výšce 1 – 1,5 m a délce okolo deseti metrů. Dalším problémem je, že se v odpadu objevují i životaschopné části **invazivních neofytů** (*Lamium galeobdolon* ssp. *argentatum* a *Parthenocissus tricuspidata*), které se šíří do okolí. Před tuto „bio-skládku“ jsme instalovali 10 m dlouhé „varovné“ **zábradlí** a tabuli „Zákaz skládky“. Větve jsme **citlivě roznesli** do okolního lesního terénu.

Návrh řešení: technicky nelze problém této staré ekologické zátěže vyřešit bez použití **mechanizace**. Naše spolupracovnice, odbornice na přesuny hmot ve stavebnictví, vypracuje v blízké době **studii** specifikující vhodný typ mechanizace i postup eventuálních prací v tomto komplikovaném terénu. Dále vyvoláme **jednání** se všemi zainteresovanými stranami (obec Frýdštejn, obec Malá Skála, SCHKO, OŽP MÚ TURNOV, LČR) o dalším postupu. Jsme ochotni se na likvidaci skládky vlastními silami podílet a projekt částečně **spolufinancovat**.

3 Úklid turistických tras: Maloskalsko a Hruboskalsko

Turisticky atraktivní Maloskalsko je od Turnova po Kopaninu a Kozákov protkáno sítí značených turistických cest a tras. Ačkoliv je **situace rok od roku lepší**, menší část návštěvníků na nich stále zanechává poházené odpadky (zejména obaly od potravin, PET láhve, použité hygienické potřeby atd.). Velkým problémem jsou asfaltky - hlavně okolí silnice E 65, kde řidiči z aut bez zábran vyhazují nápojové obaly i pytlovaný odpad.

- Zaměřili jsme se především na ty úseky, kde cesty vedou volnou krajinou a až na výjimky jsme odpadky neshbírali přímo v intravilánech obcí.
- Ve dvojicích jsme prošli **přes 90 km** značených turistických cest i neznačených místních komunikací, které slouží jako turistické trasy (např. asfaltová silnička mezi Malou Skalou a Frýdštejnem) v prostoru vymezeném obcemi Turnov, Frýdštejn, Železný Brod, Koberovy, Klokočí a horou Kozákov. Už mimo trasy jsme letos vysbírali bezprostřední okolí hradní skály pod hradem Vranov – Pantheon a Suché Skály na Malé Skále. **Celkem jsme nasbírali cca 17 pytlů odpadu (a jednu lednici)**, které byly v týdnu po brigádě svezeny do kontejnerů na Malou Skálu (hovoříme-li o pytlích odpadu, máme na mysli obsah standardního sedmdesátilitrového pytle na odpadky).

4 Betlémské skály, Zdenčina vyhlídka. Repase zábradlí

Populární vyhlídka do údolí Jizery na skále v PR Klokočské skály (I. zóna CHKO) měla vysloužilé a pro návštěvníky již značně **nebezpečné kovové zábradlí**. Viz fotografie v příloze. O opravu nás požádala Správa CHKO.

- Na místo jsme dopravili benzínovou elektrocentrálu a svářecí soupravu. Provizorní „řetízek“ jsme odstranili a přivařili celkem **15 metrů chybějících horizontálních prvků**. Horizontální prvky jsou tvořeny ocelovými L-profilů (o průřezu 30x30 mm), přivařené na dotyku se sloupkem vždy ve dvou bodech. Výslednou svařenou konstrukci jsme na závěr natřeli základní a poté svrchní syntetickou barvou v původním hnědém odstínu. Zábradlí je nyní bezpečné a svými parametry se značně přiblížilo platným normám.

5 Turistická trasa na Sokolu: zábradlí, schody

Žlutě značená stezka klesá z vrchu Sokol nad Malou Skalou na jihovýchod, směrem k Besedicím. Prvních cca 150 metrů vede serpentinami ve strmém úbočí Sokola (I. zóna CHKO).

V devadesátých letech bylo podél tohoto úseku vybudováno masivní, výrazně předimenzované zábradlí přezdívané v naší agentuře „ohrada na býky“. Zábradlím, mnohdy oboustranným, byla opatřena i ta místa, kde je zkracování trasy turisty zcela vyloučeno, například v přímých úsecích v rovném terénu či podél horního okraje stezky v traverzech. Sloupky však byly zapuštěny přímo do země bez kovových patek.

Nelze se ubránit závěru, že cílem návrhu bylo spíše **prostavět co nejvíce materiálu** než **zabránit erozi** na turistické značce.

- Po letech byly sloupky u pat vyhnílé, zábradlí z poloviny popadané (zejména tam, kde ke zkracování stezky skutečně dochází). Chemicky ošetřená kulatina tlela v okolí stezky (k tématu více v bodu 1.1 této zprávy). Zábradlí jsme výrazně redukovali a ponechali (zrekonstruovali) pouze tam, kde to bylo racionální. Jako materiál byly použity nezetlelé části původní konstrukce. Veškerá zetlelá kulatina byla sesbírána a odvezena k likvidaci mimo území CHKO. Do míst aktuálních „zkracovaček“ jsme z okolního lesa natahali souše, které fungují lépe, než jakékoliv zábradlí. Celkem bylo repasováno 64 metrů ve 3 segmentech (36m, 18m a 10m).
- Do obou větví výstupové turistické trasy na vrchol jsme instalovali celkem 11 dřevěno-hlinitých stupňů (schodů), do erozí nejvíce ohrožených úseků (pod Tyršovou skalou, podél zábradlí atd.).

6 Poděkování

Upřímně děkujeme našim spolupracovníkům a přátelům, kteří prací pro Český ráj strávili krásný říjnový víkend: Kačce Bartoškové, Honzovi Bencovi, Tomovi Bindrovi, Evce Dubásové, Honzovi Dudovi, Honzovi Farářovi, Ludvíkovi Hájkovi, Martinovi Havelkovi, Ivě Horálkové, Elišce Hrbkové, Martině Hrbkové, Vojtovi Hrbkovi, Tomáši Hrdému, Jirkovi Hronkovi, Markétě Kaizlerové, Honzovi Kalkusovi, Míše Klappkové, Laurince Lafatové, Báře Matúšové, Lucce Matyáskové, Zuzce Nejedlové, Veronice Nevrklové, Lence Novákové, Šárce

Novákové, Jitce Pokojové, Michalovi Strnadovi, Páje Samcové, Janě Šustrové, Honzovi Vaisovi, Lucce Voburkové, Honzovi Záluskému a Lukáškovi Záluskému.

Zvláštní poděkování je třeba vyslovit Martinu Dědkovi (aka Dědasovi) za zapůjčení a dopravu svářecí soupravy a odbornou opravu zábradlí Zdenčiny vyhlídky. Martine, Díky!! Za konzultace děkujeme ing. Janu Mockovi a ing. Janu Mertlíkovi ze Správy CHKO Český ráj a revírníkovi LČR panu Janu Kačírkov. Honzovi Dudovi (správci penzionu NECO na Malé Skále) děkujeme za pohodové zázemí pro celou akci. Dále děkujeme panu Papežovi z Malé Skály za výrobu kovových pásků pro klokočská zábradlí. Rádi bychom poděkovali OÚ Malá Skála a jmenovitě starostovi panu Michalu Rezlerovi za poskytnutý kontejner. Díky jdou samozřejmě i Rudolfovi, Elišce II, Feldě, Berlínovi i Kangu...

Na Malé Skále, 22. října 2014

ing. Roman Bém
jednatel společnosti s r.o. Outdoor Discovery
Ostrovského 36 B
150 00 Praha 5
e-mail: mail@discovery.cz

7 Fotografické přílohy

Klokočské průchody – rekonstrukce turistického chodníku

Oprava zábradlí.

Odstraňování graffiti z pískovce.

Pásky z pozinkovaného plechu.

Nově zhotovené zábradlí.

Další z nově zhotovených úseků zábradlí.

Maloskalsko: likvidace skládek

Invazivní druhy rostlin šířící se ze skládky

Úklid turistických tras na Maloskalsku

Betlémské skály, Zdenčina vyhlídka – repase zábradlí

Původní stav zábradlí

Svářečské práce

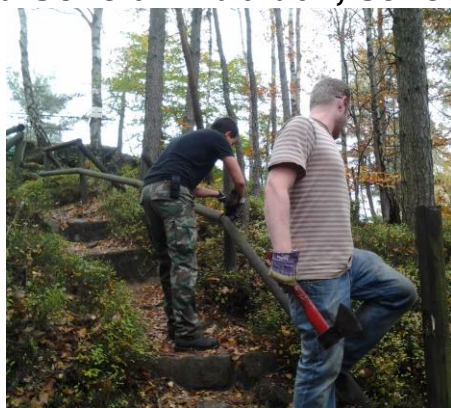

Opravené zábradlí

Turistická trasa na Sokolu – zábradlí, schody

Původní stav zábradlí

Oprava zábradlí

Opravené zábradlí a schody